

Лъчезар Гроздински

**ЕДИН БОГ,
ЕДИН ИМПЕРАТОР,
ЕДНА ИМПЕРИЯ**

София, 2022

© Издателство „Изток-Запад“, 2022

Всички права на български език запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде възпроизвеждана или предавана под каквато и да е форма и по какъвто и да било начин без изричното съгласие на автора и на издателство „Изток-Запад“.

© Лъчезар Гроздински, автор, 2022

© Деница Трифонова, оформление на корицата, 2022

ISBN 978-619-01-0965-5

Лъчезар Гроздински

ЕДИН БОГ, ЕДИН
ИМПЕРАТОР,
ЕДНА
ИМПЕРИЯ

Съдържание

Част първа

Император Константин / 7

За истината и историята	9
Детството	13
Майка ми Елена и гъркът Епиметей.....	18
Никомедия.....	24
Преследването на християните.....	29
Любимата	35
Бягството	40
Смъртта на императора	46
Император	51
Смъртта на Диоклециан и Галерий	58
Битката при Милвийския мост. Смъртта на Максенций	64
Император	72
Цената на душата	79
Благата вест	84
Петокнижието, бог Яхве, или бог Саваот	89
Петокнижието: книга за насилието	93
За първородния грях и за Божиите заповеди	103
Учението на Месията за любовта, греха и прошката.....	110
Чудеса.....	117
Смърт и възкръсване	121

Месия, бог или учител	133
Християнството и църквата	137
Божият гроб	143
Убийства на любими същества	146
Грехът и прощката	154
Византион – Новият Рим	158
Среща с Месията – страх, любов и безсмъртие на душата.....	167
Кръщаване – грях и прошка	167
Кръвта на Месията.....	171
Смърт и обожествяване	174
Четири книги от Евсевий Памфил, епископ Кесарийски, за живота на блажения Август Константин.....	174
Откъси	174

Част втора

Наследството на Константин / 183

Съдбата на Римската империя	189
Съдбата на християнството	197

ЧАСТ ПЪРВА

**Император
Константин**

За истината и историята

– Желаяш да разкажеш истината? А нима ти, Евсевий, познаваш истината? Нима аз познавам истината? Кой може да се похвали, че познава истината?

– Спасителят казва, че Истината ще ни направи свободни...

– Да, учението, което Той създаде, може би ще направи хората по-добри и свободни. Но дали то представлява цялата истина? Съмнявам се, че дори Той я е познавал.

– Може и да си прав, Августе, но ние трябва да напишем историята на твоя живот и тя трябва да разкрива истината както за теб и Империята, така и за учението на Месията. Херодот – „бащата на историята“ – казва, че излага своите издирвания, за да не изчезне с течение на времето споменът за извършеното от хората и за да не отмине славата на великите дела, извършени от елини и варвари.

– Чел съм Херодот, Евсевий. Точно ти ми го препоръча. Чел съм неговите истории и трябва да кажа, че са изключително интересни. Любимата ми история е за това как Дарий става цар на персите. Спомняш ли си я?

– Не съвсем, Августе.

– Ще ти я припомня. След смъртта на царя на персите, Кир, неговият син Камбис убил брат си, за да бъде единствен наследник на баща си. Един маг се представил за убития син и седнал на престола, а Камбис загинал при нещастен случай. Но седмина от най-личните перси разбрали, че магът не е син на Кир, а е самозванец, и решили да го убият. Така и сторили. След като го убият, първенците се събрали на съвет, за да решат какво да правят

с властта и как да се ръководи държавата. Един от първенците се изказал против монархията. Той заявил, че не може един човек да разполага с цялата власт, без да се търси отговорност за постъпките му. Друг първенец се изказал срещу това да се предаде върховната власт на народа. Той казал, че няма нищо по-неразбираемо и дръзко от негодната за нищо тълпа, която никога не е учила как се управляват държавните дела. Трети също заявил, че е противник на народовластието, но казал, че олигархията също не е добро управление, защото при нея се поражда лична омраза, вражди, раздори и борба за власт, която завършва с кръвопролития. Накрая все пак Дарий предложил като най-добро управление монархията и първенците се разбрали да изберат за цар онзи, чийто кон първи изцвили по време на състезанието между тях. С помощта на хитрост, извършена от неговия коняр, Дарий спечелил състезанието и станал цар на персите. Дали тази история има нещо общо с истината?

– Трудно е да се каже, Августе, но историята е интересна.

– Така е, но аз не ти я разказах, защото е интересна, а защото е поучителна. Първо, Херодот прави сравнение между трите вида управление на държавата – монархия, олигархия и народовластие. И стига до извода, че и трите форми имат сериозни недостатъци, но като че ли най-приемливо управление е това на монарха. Но вторият извод е, че никой монарх не става такъв по честен начин.

– Наистина, може да се направи и такъв извод.

– Точно затова харесвам Херодот. Защото най-важното за него е тълкуването на събитията, а не събитията сами за себе си. Не е важно да изложиш фактите, Евсевий. Важното е да наложеш своите идеи за бъдещето. Защото историята и миналото градят бъдещето.

– Искаш да кажеш, Августе, че истината не са фактите, а идеите?

– Много правилно си ме разбрал, Евсевий. Не са важни фактите, а как ще ги обясниш. Аз искам да напишем историята на моя живот такава, каквато най-добре ще послужи на бъдещите поколения.

– Така да бъде, Августе.

– Аз ще се опитам да ти разкажа цялата истина, без нищо да крия. Заедно ще разкрием истината и ще решим каква част от нея и по какъв начин ще опишеш.

– Разбирам.

– След като си изяснихме този въпрос, нека се върнем на въпроса за истината. Искам да ти обърна внимание на следното – нещата на този свят изглеждат по един начин, но всъщност истината винаги е различна. Иначе казано, нещата не са това, което изглеждат.

– Има нещо вярно в твърдението ти, Августе.

– Например изглежда, че Земята е плоска, а Слънцето се върти около нея, нали?

– Повече от очевидно.

– Но може да е точно обратното – Земята да се върти около Слънцето и то да е центърът на света. Ако човек гледа Слънцето от Земята, независимо дали тя се върти около Слънцето, или обратно, ще смята, че Слънцето се върти около Земята. Но ако гледа Земята от Слънцето, ще смята, че Земята се върти около него, независимо от истината. Така излиза, че истината, такава, каквато я виждаме, зависи от гледната точка.

– Абсолютно вярно.

– В своя труд „За размерите и разстоянията до Слънцето и Луната“, написан преди няколкостотин години, Аристарх твърди, че Земята се върти около Слънцето, а то е в центъра на света. Плутарх и Аристотел също пишат за тази идея.

– Не знаех за нея.

– Няма значение. Чел съм я в един от спасените папируси от Александрийската библиотека. Ако си спомняш, Епиметей и ти ми помогнахте да чета съхранените папируси.

– Тайните библиотеки в Александрия и Антиохия все още пазят хиляди книги. Богатството на човечеството бе спасено от пожара и няма да се изгуби.

– Надявам се. Но ще те помоля да пренесеш книгите в библиотеката, която строя в Новия Рим. Там ще се съхранят за бъдещите хора.

– Ще бъде направено, Августе... Искам да изразя възхищението си от теб. Ти не само си чел писанията на гръцките мислители, не само че разбираш от философия и от Христовото учение, но и се грижиш познанието и истината да достигнат до хората.

– Наистина се опитвам истината да достигне до хората. Но истината е сложно нещо. Дори може да се каже, че е нещо непостижимо. Аз мисля, че тя трябва да е от полза за хората. Ако на хората им поднесеш една грозна и страшна истина, каква полза от това? Нима ще ги направиш свободни? Ако някой ми каже, че след моята смърт империята ще се разпадне, че синовете ми ще водят братоубийствени войни, че Рим ще бъде завладян от варварите и че учението на Месията ще се изроди, как ще се почувствам? Ще има ли смисъл да продължавам да живея? И когато си отивам от този свят, нима ще бъда щастлив и свободен, знаейки, че делото на моя живот се е провалило?

– Не говори така, Августе! Ти ще живееш още дълги години, а твоето дело ще продължи да живее вечно.

– Не бива да се залъгаме, Евсевий. Аз умирам. Бавно и сигурно. Болестта разяжда тялото ми. Очевидно имам да плащам за много грехове. Колкото до делото на живота ми, с теб ще се погрижим да оцелее във времето.